

Európsky súd
pre ľudské
práva

ESLP V 50 OTÁZKACH

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ESLP
v 50 otázkach

Európsky Dohovor o ľudských právach

1 Kedy bol Dohovor prijatý?

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, známejší ako „Európsky dohovor o ľudských právach,“ bol otvorený na podpis 4. novembra 1950 v Ríme a účinnosť nadobudol 3. septembra 1953. Dohovor zakotvuje ochranu niektorých práv uvedených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a zriadenie medzinárodného súdneho orgánu s právomocou prijímať rozhodnutia proti štátom, ktoré si neplnia svoje záväzky.

2 Čo je Protokol k Dohovoru?

Protokol k Dohovoru je text, ktorým sa k pôvodnému Dohovoru pridáva jedno alebo niekoľko práv, alebo ktorým sa pozmeňujú alebo dopĺňajú niektoré ustanovenia Dohovoru.

Protokoly, ktorými sa k Dohovoru pridávajú ďalšie práva, sú záväzné len pre štáty, ktoré ich podpísali a ratifikovali; štát, ktorý Protokol iba podpísal, ale neratifikoval, nie je jeho ustanoveniami viazaný.

K dnešnému dňu bolo prijatých 14 dodatočných Protokolov.

3 Ktoré práva chráni Dohovor?

Štáty, ktoré ratifikovali Dohovor, označované aj ako „zmluvné štáty“, sa zaväzujú zabezpečiť a zaručiť základné občianske a politické práva vymedzené v Dohovore nielen svojich ich štátnych príslušníkov, ale pre každého, kto podlieha ich právomoci.

Práva a slobody zaručené Dohovorom zahŕňajú právo na život, právo na spravodlivé súdne konanie, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, slobodu prejavu, slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania a ochranu vlastníctva. Dohovor zakazuje najmä mučenie a neľudské či ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie, nútenú prácu, svojvoľné a nezákonné zadržavanie a diskrimináciu pri požívaní práv a slobôd ustanovených Dohovorom.

4 Podlieha Dohovor vývoju?

Áno. Dohovor sa vyvíja najmä vďaka výkladu jeho ustanovení Európskym súdom pre ľudské práva. Prostredníctvom judikatúry Súdu sa z Dohovoru stáva živý nástroj, rozširujú sa práva v ňom zaručené, a uplatňujú sa na situácie, ktoré sa v čase prijatia Dohovoru nepredpokladali.

Dohovor sa vyvíja aj prostredníctvom Protokolov, ktorými sa pridávajú nové práva – napr. Protokol č. 13 o zrušení trestu smrti za každých okolností z júla 2003 alebo Protokol č. 12 o nediskriminácii z apríla 2005.

5 Sú vnútroštátne súdy povinné Dohovor uplatňovať?

Dohovor je platný na vnútroštátnej úrovni. Stal sa súčasťou právneho poriadku zmluvných štátov, ktoré sa zaviazali chrániť práva v ňom vymedzené. Vnútroštátne súdy sú preto povinné Dohovor uplatňovať. V opačnom prípade by Súd o sťažnosti jednotlivca na nedodržiavanie jeho či jej práv rozhodol v neprospech štátu.

**Európsky súd
pre ľudské práva (ESĽP)**

Tento dokument vypracovalo oddelenie ESLP pre styk s verejnosťou a nie je pre Súd záväzný. Jeho cieľom je poskytnúť základné všeobecné informácie o spôsobe fungovania Súdu.

Podrobnejšie informácie pozri v dokumentoch vydaných Kanceláriou Súdu, ktoré sú dostupné na internetovej stránke Súdu www.echr.coe.int.

© European Court of Human Rights, 2021

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France

6 Aké je zloženie Súdu?

Počet sudcov na Súde je rovnaký ako počet zmluvných štátov Dohovoru.

7 Ako sa volia sudcovia Súdu?

Sudcov volí Parlamentné zhromaždenie Rady Európy zo zoznamu troch kandidátov navrhnutých každým štátom. Sú volení na neobnoviteľné funkčné obdobie deviatich rokov.

8 Sú sudcovia skutočne nezávislí?

Hoci sú sudcovia zvolení za určitý štát, na Súde rozhodujú ako súkromné osoby a nezastupujú príslušný štát. Sú úplne nezávislí a nemôžu vykonávať žiadnu činnosť, ktorá by bola v rozpore s ich povinnosťou nezávislosti a nestrannosti.

9 Prejednávajú sudcovia veci, ktoré sa týkajú ich krajiny?

„Národní sudcovia“ nemôžu zasadať vo formácii samosudcu. Vo výnimočných prípadoch môžu byť vyzvaní na zasadanie vo Výbore. „Národný sudca“ je však zastúpený vždy, keď Súd sťažnosti prejednáva v Komorách siedmich sudcov alebo vo Veľkej komore zloženej zo sedemnástich sudcov.

10 Čo je Kancelária Súdu a ako funguje?

Kancelária je kmeň zamestnancov, ktorý Súdu poskytuje právnu aj administratívnu podporu v sudcovskej činnosti. Pozostáva z právnikov, administratívnych a technických zamestnancov a prekladateľov.

11 Aký je rozpočet Súdu?

Výdavky Súdu hradí Rada Európy, ktorej rozpočet je financovaný z príspevkov členských štátov podľa stupnice založenej na počte obyvateľov a HDP.

Z rozpočtu Súdu sa hradia platy sudcov a zamestnancov a rôzne prevádzkové náklady (IT, služobné cesty, preklady, tlmočenie, publikácie, výdavky na reprezentáciu, právnu pomoc, vyšetrovacie misie atď.).

12 Môže sa zloženie Súdu od prípadu k prípadu meniť?

Áno, Súd zasadať v jednej zo štyroch hlavných formácií.

Zjavne neprijateľné sťažnosti preskúmava samosudca. Výbor troch sudcov môže jednomyselným rozhodnutím posúdiť prijateľnosť a podstatu sťažností, ktoré už sú predmetom ustálenej judikatúry Súdu. Sťažnosť môže byť pridelená aj Komore siedmich sudcov, ktorá rozhoduje väčšinou hlasov, najčastejšie o prijateľnosti a podstate prípadu.

Vo výnimočných prípadoch Veľká komora zložená zo 17 sudcov posudzuje veci, ktoré jej boli predložené buď na základe odstúpenia právomoci Komory alebo na základe vyhovievania žiadosti o predloženie veci.

13 Aký je rozdiel medzi Komorou a Sekciou?

Sekcia je administratívna jednotka, zatiaľ čo Komora je formácia sudcov v rámci príslušnej Sekcie.

Súd má päť Sekcií, v rámci ktorých sú vytvorené Komory. Každá Sekcia má svojho predsedu, podpredsedu a niekoľko ďalších sudcov.

14 Ako sa tvoria Komory a Veľká komora?

Komora sa skladá z predsedu Sekcie, ktorej bola vec pridelená, „národného sudcu“ (sudcu zvoleného za štát, proti ktorému bola podaná sťažnosť) a z ďalších piatich sudcov určených predsedom Sekcie na princípe rotácie.

Veľkú komoru tvorí predseda a podpredsedovia Súdu, predsedovia Sekcií a národný sudca, spolu s ďalšími sudcami vybranými žrebovaním. Keď Veľká komora rozhoduje o sťažnostiach, ktoré jej boli predložené, nezasadať v nej žiadny sudca, ktorý predtým zasadať v Komore, ktorá vec prejednávala ako prvá.

15 Kedy o veci rozhoduje Veľká komora?

Konanie pred Veľkou komorou sa môže začať dvomi spôsobmi – buď predložením veci alebo odstúpením právomoci.

Keď Komora vynesie rozsudok, strany môžu požiadať o predloženie veci Veľkej komore; vo výnimočných prípadoch sa tejto žiadosti vyhovie. O predložení veci Veľkej komore na opätovné preskúmanie rozhoduje porota sudcov Veľkej komory.

Veľkej komore sa predkladajú veci aj v prípade odstúpenia právomoci, k čomu však tiež dochádza len výnimočne. Komora, ktorej je vec pridelená, môže odstúpiť právomoc Veľkej komore, ak vec nastoluje závažné otázky týkajúce sa výkladu Dohovoru, alebo ak existuje riziko nesúladu s predchádzajúcim rozsudkom Súdu.

16 Môže sudca odmietnuť zasadať v určitej veci?

Môže. Sudcovia sú dokonca povinní zdržať sa účasti na prejednávaní veci, v ktorej už predtým boli činní, bez ohľadu na to, v akom postavení. Označuje sa to ako odstúpenie. V konaní ich nahradí iný sudca. V prípade, že sudcom, ktorý odstúpil, je národný sudca, vymenuje sa sudca *ad hoc*.

17 Čo je to sudca *ad hoc*?

Sudcu *ad hoc* vymenúva príslušná vláda v prípade, že národný sudca vo veci nezasadať z dôvodu nemožnosti zasadať, odstúpenia alebo zbavenia povinnosti zasadať.

18 Aký je rozsah právomoci Súdu?

Súd nemôže začať konať vo veci z vlastného podnetu. Má právomoc rozhodovať o tvrdeniach o porušení Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorú uplatňuje na základe podania individuálnych alebo medzištátnych sťažností.

Konanie pred Súdom

19 Kto môže Súdu predložiť sťažnosť?

Dohovor rozlišuje medzi dvoma typmi sťažností: individuálne sťažnosti ktoréhokolvek jednotlivca, skupiny osôb, obchodnej spoločnosti alebo mimovládnej organizácie na porušenie ich práv, a medzištátne sťažnosti viac štátu proti druhému.

Od založenia Súdu takmer všetky sťažnosti podali osoby, ktoré svoju vec priamo predložili Súdu s tvrdením, že bolo porušené jedno alebo niekoľko ustanovení Dohovoru.

20 Proti komu sa môžu podávať sťažnosti?

Sťažnosti sa môžu podávať iba proti jednému alebo niekoľkým štátom, ktoré ratifikovali Dohovor. Každá sťažnosť proti tretiemu štátu alebo proti jednotlivcovi je vyhlásená za neprijateľnú.

21 Akým spôsobom sa Súdu predkladajú sťažnosti?

Sťažnosti môžu Súdu predkladať priamo jednotlivci, pričom na začiatku konania sa nevyžaduje pomoc právnik. Stačí zaslať Súdu riadne vyplnený formulár sťažnosti s požadovanými dokumentami. Zaregistrovanie sťažnosti Súdom však nie je zárukou prijateľnosti sťažnosti alebo úspešnosti vo veci samej.

Systém Dohovoru zabezpečuje „ľahký“ prístup k Súdu, aby sa naň mohol obrátiť každý jednotliviec, aj keby žil v odľahlej oblasti členského štátu, alebo keby bol bez prostriedkov. Z tohto dôvodu je konanie pred Súdom bez poplatkov.

22 Aký je rozdiel medzi individuálnou a medzištátnou sťažnosťou?

Väčšinu sťažností tvoria individuálne sťažnosti, ktoré Súdu podávajú súkromné osoby. Aj štát môže podať sťažnosť proti inej zmluvnej strane Dohovoru; táto sa označuje ako medzištátna sťažnosť.

23 Je nutné nechať sa v konaní pred Súdom zastupovať advokátom?

Na začiatku konania nie je právne zastúpenie nevyhnutné, a ktokoľvek sa môže na Súd obrátiť priamo. Pomoc právnik sa však stáva nevyhnutná v momente, keď Súd notifikuje sťažnosť dotknutej vláde a požiada ju o stanovisko. Od tohto štádia konania majú sťažovatelia v prípade potreby možnosť získať právnu pomoc.

24 Kto je oprávnený zastupovať pred Súdom?

Neexistuje žiadny zoznam právnikov oprávnených podávať Súdu písomné alebo ústne stanoviská. Sťažovateľ môže zastupovať ktokoľvek, kto je oprávnený vykonávať právnickú prax v niektorom zo zmluvných štátov Dohovoru, alebo koho na to schválil predseda Komory.

25 Z akých štádií pozostáva konanie pred Súdom?

Posudzovanie vecí predložených Súdu má dve hlavné štádiá: štádium posudzovania prijateľnosti a štádium posudzovania podstaty (t. j. preskúmanie sťažnosti). Aj spracovanie sťažnosti má niekoľko fáz.

Formácia samosudcu vyhlási sťažnosť za neprijateľnú vtedy, keď jej neprijateľnosť je zjavná hneď na začiatku; proti týmto rozhodnutiam sa nemožno odvolať.

Výbor vydáva konečné rozhodnutie alebo rozsudok vo veciach, ktoré sú predmetom ustálenej judikatúry súdu.

Komora notifikuje sťažnosť žalovanej vláde so žiadosťou o jej stanovisko. Písomné stanovisko predkladajú obidve strany. Súd následne rozhoduje o tom, či je vhodné uskutočniť verejné pojednávanie o danej veci, čo sa však vo vzťahu k počtu posudzovaných sťažností stáva len výnimočne. Komora nakoniec vynesie rozsudok, ktorý nadobudne právoplatnosť až po uplynutí trojmesačnej lehoty, počas ktorej môže sťažovateľ alebo vláda požiadať, aby bola vec predložená Veľkej komore na opätovné preskúmanie. Ak porota sudcov Veľkej komory vyjadří súhlas s predložením veci, vec sa opätovne posúdi, a v prípade potreby sa uskutoční verejné pojednávanie. Rozsudok Veľkej komory je konečný.

26 Aké sú podmienky prijateľnosti?

Aby Súd mohol vyhlásiť sťažnosť za prijateľnú, sťažnosť musí spĺňať určité požiadavky, inak sa nebude vôbec skúmať. Vec možno Súdu predložiť až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych opravných prostriedkov. Inými slovami, jednotlivci sťažujúci sa na porušenie svojich práv musia vec podať najprv na

súdy dotknutého štátu, a to až po súdy najvyššieho stupňa. Takto najprv samotný štát dostane možnosť zabezpečiť nápravu údajného porušenia na vnútroštátnej úrovni.

Tvrdenia sťažovateľov sa musia týkať jedného alebo viacerých práv vymedzených v Dohovore. Súd nemôže posudzovať sťažnosti týkajúce sa porušenia iných práv. Sťažnosti sa musia Súdu predložiť v lehote štyroch mesiacov od posledného súdneho rozhodnutia vo veci, ktorým zvyčajne býva rozsudok najvyššieho súdu v štáte. Sťažovateľ musí byť porušením Dohovoru osobne a priamo poškodený a musel utrpieť podstatnú ujmu. Netreba samozrejme zabúdať na to, že sťažnosti sa smú podávať len proti jednému alebo viacerým zmluvným štátom, a nie proti niektorému inému štátu alebo proti jednotlivcovi.

27 Môžu sa konania zúčastňovať aj mimovládne organizácie alebo štáty?

Áno, sťažnosti môžu podávať aj mimovládne organizácie a štáty. Okrem toho sa so súhlasom predsedu Súdu môžu konania zúčastniť ako tretie strany.

28 Kto sú tretie strany sporu (vedľajší účastníci)?

Predseda Súdu môže dať súhlas s tým, aby sa okrem sťažovateľa a štátu, proti ktorému sťažnosť smeruje, konania zúčastnila aj ktorákoľvek iná osoba alebo iný zmluvný štát Dohovoru. Označuje sa to ako intervencia tretej strany. Táto iná osoba alebo iný štát majú právo podávať vyjadrenia a zúčastňovať sa na verejných pojednávaniach.

29 *Môže Súd ustanoviť znalcov alebo vypočúvať svedkov?*

Môže. Vo výnimočných prípadoch sa Súd môže rozhodnúť, že uskutoční vyšetrovacie úkony a vycestuje do niektorých krajín s cieľom objasniť okolnosti danej veci. Delegácia Súdu môže v takomto prípade vypočúvať svedkov a vykonávať vyšetrovanie priamo na mieste.

Súd niekedy ustanovuje znalcov, napr. znalcov – lekárov, keď je potrebné vyšetriť zadržovaných sťažovateľov.

30 *Uskutočňuje Súd verejné pojednávania?*

Konanie pred Súdom je v zásade písomné, ale Súd sa niekedy môže v istých veciach rozhodnúť uskutočniť verejné pojednávanie.

Pojednávania sa uskutočňujú v Paláci ľudských práv v Štrasburgu. Pojednávania sú verejné, pokiaľ predseda Komory alebo Veľkej komory nerozhodne inak. Pojednávania sa zvyčajne môžu zúčastniť zástupcovia tlače a verejnosť; stačí, ak sa na recepcii preukážu novinárskym preukazom alebo dokladom totožnosti.

Všetky pojednávania sa nahrávajú na videozáznam a od 14.30 h (miestneho času) v deň pojednávania sa vysielajú na internetovej stránke Súdu.

31 *Čo sú predbežné námietky?*

Predbežné námietky sú argumenty, ktoré predkladá žalovaná vláda na podporu svojho tvrdenia, že by sa nemala skúmať podstata sťažnosti.

32 *Čo je to zmier?*

Zmier je dohoda strán o ukončení konania začatého na základe podanej sťažnosti. Keď sa strany rozhodnú urovnať svoj spor zmierom, výsledkom obvykle býva, že štát sťažovateľovi vyplatí určitú peňažnú sumu. Súd preskúma podmienky zmiernosti a ak neusúdi, že na zabezpečenie dodržiavania ľudských práv je potrebné pokračovať v konaní, sťažnosť vyciarkne.

Súd strany vždy nabáda, aby svoj spor urovnali zmierom. Ak sa strany nedohodnú, Súd pristúpi k skúmaniu podstaty sťažnosti.

33 *Môže Súd nariadiť predbežné opatrenia?*

Po doručení sťažnosti môže Súd rozhodnúť, že na dobu potrebnú na preskúmanie veci má štát prijať určité dočasné opatrenia. Zvyčajne to znamená, že Súd štát požiada, aby sa zdržal určitého konania, napr. aby nevrátil osoby do krajín, kde by podľa ich tvrdenia čelili smrti alebo mučeniu.

34 *Sú porady Súdu prístupné pre verejnosť?*

Nie, porady Súdu sú vždy tajné.

35 *Stalo sa, že niektoré štáty odmietli so Súdom spolupracovať?*

Vyskytli sa prípady, keď štáty opomenuli alebo dokonca odmietli predložiť Súdu informácie a dokumenty, ktoré Súd potreboval na posúdenie sťažnosti.

V takýchto prípadoch môže Súd konštatovať porušenie článku 38 Dohovoru štátom (toto ustanovuje základnú povinnosť štátu poskytnúť Súdu potrebnú súčinnosť).

36 *Aká je obvyklá dĺžka konania pred Súdom?*

Dĺžku súdneho konania nie je možné určiť.

Súd sa snaží prijať rozhodnutie vo veci do troch rokov od jej podania. Posudzovanie niektorých vecí si však môže vyžadovať dlhší čas, zatiaľ čo iné je možné vyriešiť rýchlejšie.

Dĺžka konania pred Súdom samozrejme závisí od konkrétnej veci, od formácie, ktorej je vec pridelená, od rýchlosti, s akou strany Súdu poskytujú informácie, a od mnohých ďalších faktorov, ako je napr. organizácia pojednávania alebo predloženie veci Veľkej komore.

Niektoré sťažnosti môžu byť označené ako naliehavé a prejednávajú sa prednostne, najmä ak v danej veci sťažovateľovi údajne hrozí bezprostredné nebezpečenstvo ujmy na zdraví.

Rozhodnutia a rozsudky Súdu

37 *Aký je rozdiel medzi rozhodnutím a rozsudkom?*

Rozhodnutie zvyčajne vydáva samosudca, výbor alebo komora súdu. Týka sa len prijateľnosti veci a nie jej podstaty. Komora obvykle posudzuje prijateľnosť a podstatu sťažnosti súčasne; následne vynesie rozsudok.

38 *Sú štáty viazané rozsudkami proti nim?*

Rozsudky konštatujúce porušenie sú pre dotknuté štáty záväzné a tieto štáty sú povinné ich vykonať. Výbor ministrov Rady Európy monitoruje výkon rozsudkov, najmä s cieľom zabezpečiť, aby bola vyplatená suma, priznaná Súdom sťažovateľom ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli.

39 *Je proti rozsudkom prípustné odvolanie?*

Rozhodnutia o neprijateľnosti a rozsudky vydané Výbormi alebo Veľkou komorou sú konečné a nemožno sa proti nim odvolať. Strany však v lehote troch mesiacov od vydania rozsudku Komorou môžu požiadať o predloženie veci Veľkej komore na opätovné preskúmanie. Žiadosti o predloženie veci Veľkej komore posudzuje sudcovská porota, ktorá rozhodne, či je vhodné vec predložiť Veľkej komore.

40 Ako sa vykonávajú rozsudky Súdu?

Keď Súd vydá rozsudok konštatujúci porušenie, odovzdá spis Výboru ministrov Rady Európy, ktorý po porade s dotknutou krajinou a s orgánom zodpovedným za výkon rozsudkov rozhodne o spôsobe vykonania rozsudku a o tom, ako zabrániť podobným porušeniam Dohovoru v budúcnosti. Výsledkom bývajú všeobecné opatrenia, najmä zmeny právnych predpisov, a v prípade potreby aj individuálne opatrenia.

41 Aké dôsledky má rozsudok konštatujúci porušenie?

Ak sa konštatuje porušenie, dotknutý štát musí dbať o to, aby v budúcnosti k podobným porušeniam nedochádzalo, pretože v opačnom prípade by Súd mohol proti nemu vyniesť nové rozsudky. V niektorých prípadoch musí štát upraviť svoje právne predpisy a uviesť ich do súladu s Dohovorom.

42 Čo je to spravodlivé zadostučinenie?

Ak Súd vynesie rozsudok proti štátu a konštatuje, že sťažovateľ utrpel ujmu, prizná sťažovateľovi spravodlivé zadostučinenie, t.j. určitú peňažnú čiastku, ako odškodnenie za túto ujmu. Výbor ministrov zabezpečí, aby suma priznaná Súdom bola sťažovateľovi skutočne vyplatená.

43 Čo je pilotný prípad?

V uplynulých rokoch Súd zaviedol nový postup, ktorého cieľom je riešiť veľký prílev

sťažností vzťahujúcich sa na príbuzné otázky, známe tiež ako „systémové otázky“ – t. j. otázky vyplývajúce z nesúladu vnútroštátneho právneho poriadku s Dohovorom.

Súd teda v poslednom čase uplatňuje postup, ktorý pozostáva z preskúmania jednej alebo viacerých takýchto sťažností, pričom odročí (inými slovami odloží) posudzovanie súboru podobných prípadov. Po vydaní rozsudku o pilotnom prípade Súd vyzve dotknutú vládu, aby uviedla vnútroštátne právne predpisy do súladu s Dohovorom a určí všeobecné opatrenia, ktoré sa majú prijať. Potom prejde k riešeniu ďalších podobných prípadov.

44 Čo je odlišné stanovisko?

Niekedy sa stane, že sudcovia si želajú predložiť stanovisko k veci, ktorej prejednávania sa zúčastnili. Toto stanovisko sa potom pripojí k rozsudku. Spravidla v ňom vedú vysvetlenie dôvodov, pre ktoré hlasovali spolu s väčšinou sudcov (súhlasné stanovisko), alebo naopak, prečo s väčšinou sudcov nesúhlasili (nesúhlasné stanovisko).

Činnosť Súdu

45 Koľko sťažností je Súdu predkladaných?

Súd je obeťou vlastného úspechu - každoročne dostáva vyše 50 000 nových sťažností. Skutočnosť, že určité rozsudky Súdu pravidelne vyvolávajú širší ohlas, a že sa zvyšuje informovanosť občanov zmluvných štátov o jeho činnosti, značne ovplyvňuje počet každoročne podávaných sťažností.

46 Ktorých práv sa týka väčšina sťažností?

Približne v polovici rozsudkov konštatujúcich porušenie, ktoré Súd vyniesol od svojho vzniku, išlo o porušenie článku 6 Dohovoru o spravodlivom súdnom konaní a o dĺžke konania. Skutočnosť je taká, že 58 % týchto porušení sa týkalo buď článku 6 (právo na spravodlivé súdne konanie) alebo článku 1 Protokolu č. 1 (ochrana vlastníctva). V približne 11 % prípadov Súd zistil závažné porušenie článkov 2 a 3 dohovoru (právo na život a zákaz mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania).

47 Sú predbežné opatrenia skutočne účinné?

Hoci sa štáty takmer vždy riadia pokynmi Súdu týkajúcimi sa predbežných opatrení, známe sú aj prípady, že niektoré štáty na pokyny Súdu nereagovali. V takýchto prípadoch Súd pravdepodobne skonštatuje, že štát si nesplnil povinnosti

podľa článku 34 (právo individuálnej sťažnosti).

48 Zaoberá sa Súd aj otázkami celospoločenského záujmu?

Súd bol pochopiteľne požiadaný aj o zaujatie stanoviska k otázkam, s ktorými sa v roku 1950, keď bol Dohovor podpísaný, nepočítalo. Počas uplynulých 50 rokov Súd rozhodoval o mnohých otázkach celospoločenského záujmu, ako sú napr. otázka potratov, asistovaná samovražda, telesné prehliadky, domáce otroctvo, právo na to, aby sa v dôsledku možnosti anonymného pôrodu pre matky nikomu nebránilo pátrať po jeho pôvode, nosenie islamskej šatky v školách a na univerzitách, ochrana novinárskych zdrojov, diskriminácia Rómov a otázky životného prostredia.

Budúcnosť Súdu

49 Čo je to Protokol č. 14?

Protokol č. 14, ktorého cieľom je zaručiť dlhodobú efektívnosť Súdu prostredníctvom optimalizácie filtrovania a spracovania sťažností, zavádza najmä nové sudcovské formácie na riešenie najjednoduchších prípadov, nové kritérium prijateľnosti (kritérium „podstatnej ujmy“) a predĺženie funkčného obdobia sudcov na deväť rokov bez možnosti znovuzvolenia. Protokol nadobudol účinnosť 1. júna 2010.

50 Aké sú plány reformy?

Aj bez ohľadu na Protokol č. 14 sa ďalšia reforma systému Dohovoru považuje za nevyhnutnú a Rada múdrych, zložená z popredných právnikov, v novembri 2006 podala v tejto súvislosti správu Výboru ministrov. Rada okrem iného odporučila vytvorenie nového mechanizmu filtrovania sťažností a vypracovanie Štatútu so zameraním na niektoré organizačné aspekty fungovania Súdu. Tento by bolo možné zmeniť alebo doplniť pružnejšie než Dohovor, pri ktorom by bolo nevyhnutné uplatniť postup platný pre medzinárodné zmluvy. Jednotlivé návrhy posudzuje Riadiaci výbor Rady Európy pre ľudské práva.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

www.echr.coe.int